

A Pécsi Ítéltábla a dr. Fekete Tamásné dr. Tóth Szilvia pártfogó ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve** (címe) I. rendű és **II.rendű felperes neve** (ugyanottani lakos) II. rendű felpereseknek - a dr. Balás András ügyvéd által képviselt **alperes neve** (alperes címe) alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Tolna Megyei Bíróságon indított perében a 2011. november 30. napján kelt 16.P.20.234/2010/36. sorszámú ítélet ellen a felperesek részéről 38. sorszám, az alperes részéről 37. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek az I. rendű felperes 125.000 (százhuszonötezer) forint, a II. rendű felperes 15.000 (tizenötezer) forint másodfokú eljárásban felmerült költséget.

Az I. rendű felperest képviselő pártfogó ügyvéd másodfokú eljárásban felmerült díja az I. rendű felperest terheli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I. rendű felperes 2008. április 4. napján az édesapja, I.rendű felperes által vezetett személygépkocsi utasaként közúti balesetben megsérült. A baleset következtében koponyaűri sérülést, ennek részeként a keményburok alatti tér bevérzését, sérüléssel agyvizenyőt, továbbá a jobb felkar testtörését és a jobb alkar kettős törését szenvedte el.

Az I. rendű felperes többszörös fejlődési rendellenességgel született, illetve több sorsszerű megbetegedésben szenved (lábfejlődési rendellenesség, bal oldali vándorvese, bal oldali agyfélteke alulfejlettsége, enyhe fokú mentális retardáció, gerincgörbület, asztma és végtag hosszkülönbség). A baleset következtében a jobb

oldali alkar csavaró funkciója károsodott, a jobb kéz szorító ereje - az egyébként balkezes I. rendű felperesnél - mérsékelten gyengült, lágyrész sérülései és a műtéti feltárások hegei kozmetikai hátrányt jelentő hegekkel gyógyultak. Mentális állapotában a balesetre visszavezethetően romlás nem következett be, a baleset folytán jelentős pszichés hátrányokat nem szenvedett el, azonban korábban meglévő tüneteit, életvezetését a baleseti sérülés kisebb mértékben rontotta. A balesettel okozati összefüggésben alkalmazott gyógyszer mellékhatásaként pszichés tempója meglassult, a baleset óta fokozott mértékben fáradékony, gyakrabban fáj a feje, amelyben az elszenvedett baleset mellett egyéb környezeti körülmények is szerepet játszanak. A jobb oldali felső végtag sérüléseinek maradványállapota, illetve a gyógyszereszedést indokoltá tevő központi idegrendszeri betegség utáni állapot következtében munkaképesség-csökkenése 25%-os mértékű, egészségkárosodásának mértéke 19%.

2010. március 1. napjától az I. rendű felperes tankötelezettségét magántanulóként teljesíti a D Általános Iskolában.

Az I. rendű felperes keresetében 8.000.000 forint nem vagyoni kártérítés, és ennek késedelmi kamata, míg a II. rendű felperes 2009. január 1. napjától kezdődően havi 50.000 forint keresetpótló kártérítési járadék megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A II. rendű felperes keresetét arra alapította, hogy az I. rendű felperes baleset utáni állapota miatt munkaviszonyának megszüntetésére kényszerült.

Az alperes úgy ítélte meg, hogy a peren kívül megfizetett 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítés az I. rendű felperest ért sérelmek kiegyensúlyozására alkalmas, ezért az I. rendű felperes keresetének elutasítását kérte. Álláspontja szerint az I. rendű felperes a balesetre visszavezethetően otthoni ápolásra, felügyeletre nem szorul, így erre figyelemmel a II. rendű felperes keresetét is alaptalannak találta.

Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy fizessen meg az I. rendű felperesnek 3.000.000 forintot, és ennek 2008. április 4. napjától járó késedelmi kamatát. Az I. rendű felperes keresetét ezt meghaladóan, míg a II. rendű felperes keresetét teljes egészében elutasította, és a II. rendű felperest 30.000 forint elsőfokú perköltségben marasztalta. Megállapította, hogy az I. rendű felperes pártfogó ügyvédjének díját fele-fele arányban az I. rendű felperes és az alperes viseli, rendelkezett továbbá a feljegyzett eljárási illeték és az állam által előlegezett költségek viseléséről. Az elsőfokú bíróság az I. rendű felperest ért fizikális és pszichés sérülések, azok kihatásai, továbbá a baleseti eredetű munkaképesség-csökkenés mértékének megállapításánál a perszakértő véleményét vette figyelembe, és nem látott indokot a felperesek részéről - álláspontja szerint egyébként is elkésztett - előterjesztett újabb szakértő kirendelésére irányuló bizonyítási indítvány teljesítésére. Úgy ítélte meg, hogy a felperesek hivatkozása ellenére a perszakvélemény, illetve a peren kívül készített szakértői vélemények megállapításai között lényegi eltérések sem az I. rendű felperes baleset következtében keletkezett sérülései, és azok maradványtünetei, sem pedig a pszichés hátrányok tekintetében nincsenek. Valamennyi körülmény mérlegelésével

- hangsúlyozva, hogy az I. rendű felperest gyermekkorában érték a sérülések, tehát azok következményei egész életére kihatással vannak - az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a peren kívül megfizetett 1.000.000 forint nem vagyoni kártérítés mellett - a balesetkori ár- és értékviszonyok alapján - további 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítés szükséges az I. rendű felperest ért sérelmek hozzávetőleges kiegyenlítésére. A perszakértői vélemény alapján az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az I. rendű felperes a korábbi életviteléhez mérten fokozottabb gondozást, felügyeletet nem igényel, ezért a II. rendű felperes keresetét teljes egészében elutasította. Álláspontja szerint az I. rendű felperes keresete nyilvánvalóan eltúlzott nem volt, ezért a pártfogó ügyvédi díj viselésére vonatkozó rendelkezésnél a Pp.81.§-ának (2) bekezdését is alkalmazta.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek és az alperes is fellebbezéssel élt.

A felperesek fellebbezésükben az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, és keresetük maradéktalan teljesítését kérték. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság az I. rendű felperest ért sérülések mértékének és azok kihatásának értékelése során tévesen indult ki a perszakértő véleményéből, az ugyanis a peren kívüli eljárásban az alperes által beszerzett szakértői véleményhez képest indokolatlanul alacsonyabb mértékben állapítja meg az I. rendű felperes baleseti eredetű munkaképesség-csökkenését és pszichés károsodását. A perszakértői vélemény nem értékeli, hogy az I. rendű felperes enyhe fokú, mentális retardációja az agysérülés miatt felerősödött, fáradékonyabb lett, figyelme rövidült, felfogóképessége, mozgása lassult. Mindez az I. rendű felperes esetében fokozottabb hátránnyá jelenik meg, miután a baleseti trauma egy eleve szűkebb lehetőségekkel élő személyt sodort még halmozottan hátrányosabb helyzetbe és teljes munkaképtelenségbe. A II. rendű felperesnek a baleset után szükségszerűen fel kellett mondania munkahelyén, az I. rendű felperes ápolása, gondozása és ellátása érdekében. Megítélésük szerint a két szakértői vélemény között a munkaképesség-csökkenés mértéke, valamint a pszichés károsodások megítélése tekintetében olyan lényeges eltérés mutatkozik, amely miatt indokolt újabb szakértői vélemény beszerzése. Erre figyelemmel felvetették az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének indokoltságát is.

Az alperes kérte, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával mentesítse az I. rendű felperest képviselő pártfogó ügyvéd díjának részbeni viselése alól, az állam által előlegezett költségek tekintetében 105.000 forint összegű marasztalását mérsékelje, továbbá az I. rendű felperest marasztalja részperköltségben. Fellebbezésében kifejtette, hogy a Pp.81.§-ának (2) bekezdését az elsőfokú bíróság tévesen alkalmazta, mert az I. rendű felperes által előterjesztett kereset jogalapját a peres eljárás során egyetlen alkalommal sem vitatta, az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártérítés összege pedig az I. rendű felperes által követelt összeghez viszonyítva eltúlzott volt, ahogy arra az elsőfokú bíróság is utalt határozatának indokolásában.

A fellebbezések alaptalanok.

Az elsőfokú bíróság által egyébként helyesen megállapított tényállást a másodfokú bíróság azzal egészíti ki, hogy a közlekedési baleset bekövetkezését megelőzően az I. rendű felperes a Sz Általános Iskola tanulója volt. Tanulmányait ebben az általános iskolában a balesetet követően nem folytatta, a 2008-2009-es tanévet a D Általános Művelődési Központ Általános Iskolájában kezdte meg.

A felperesek fellebbezésükben az elsőfokú ítéletnek a perszakértői véleményen alapuló ténymegállapításait és következtetéseit támadták, és ezeknek a peren kívül készült szakértői véleményekkel való ellentmondása okán kérték újabb szakértő kirendelését.

A Pp.182.§-ának (3) bekezdése szerint ha a szakvélemény homályos, hiányos, önmagával vagy más szakértő véleményével, illetve a bizonyított tényekkel ellentétben állónak látszik, vagy helyességéhez egyébként nyomatékos kétség fér, a szakértő köteles a bíróság felhívására a szükséges felvilágosítást megadni. A fél erre irányuló indítványa alapján a bíróság más szakértőt rendelhet ki.

Az elsőfokú bíróság a felek észrevételei alapján elrendelte a perszakértői vélemény kiegészítését, és az ebben foglaltakat is figyelembe véve helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a szakvélemény olyan hibában és hiányosságban nem szenved, amely szükségessé tenné újabb szakértő kirendelését. A szakértői vélemények közötti legfőbb eltérés az I. rendű felperes által elszenvedett sérülések által fenntartott baleseti eredetű munkaképesség-csökkenés mértékben, ezen belül is különösen a pszichés sérülések megítélésében jelentkezik. Ezzel kapcsolatosan azonban előre bocsátja a másodfokú bíróság, hogy a nem vagyoni kártérítés összegének megállapításánál nem a munkaképesség-csökkenés mértékének, hanem az egyes sérülések által kiváltott életmódbeli hátrányoknak van döntő jelentősége. E tekintetben pedig a szakértői vélemények között - ahogy arra az elsőfokú bíróság is rámutatott - lényegi eltérések nincsenek, a peren kívül beszerzett szakvélemény megállapításaitól való kisebb eltéréseknek pedig a perszakértő megfelelő indokát adta. Így kiegészítő szakértői véleményében kitért arra, hogy a peren kívül eljáró szakértőknek az I. rendű felperesre vonatkozó orvosi iratok teljes körűen nem álltak rendelkezésére (hiányoztak a korábbi pszichológiai és pszichiátriai leletek, a tanulási képességet vizsgáló bizottság véleményei), továbbá az I. rendű felperes koponyáját a balesetet megelőzően képalkotó eljárással nem vizsgálták, így nem volt ismert veleszületett agyfejlődési rendellenessége sem.

Mind dr. S.A. szakértői véleménye, mind pedig a perszakértői vélemény rögzíti, hogy az egyébként bal kezés I. rendű felperesnél a jobb kéz szorító ereje mérsékelten gyengült, a jobb alkar csavaró funkciójában maradandó funkciókárosodás alakult ki, továbbá a lágyrész sérülések, illetve a műtéti feltárások mérsékelt kozmetikai hátrányt jelentő hegekkel gyógyultak.

A perszakértő szerint is igazolható a fokozottabb fáradékonyság és fejfájás, amelyben az elszenvedett baleset mellett egyéb környezeti és nevelési körülményeknek (iskolai kudarcoknak, csúfolódásoknak) is szerepe lehet. A peradatokból megállapíthatóan a balesetet követően az I. rendű felperes - utazási nehézségekre hivatkozással - a korábbi, gyógypedagógiai megsegítést biztosító általános iskolából a D ÁMK Általános Iskolájába került. A baleset utáni iskolaváltás dr. Sz.M. szakértői véleménye szerint is beilleszkedési zavarokat idézhetett elő. Ezzel kapcsolatosan az I. rendű felperes a szakértői vizsgálat során maga mondta el, hogy régebben gyakran szédült, fájt a feje az iskolában, mert a gyerekek kötekedtek vele, a vizsgálat időpontjában viszont már nem szokott szédülni. Édesapja is úgy nyilatkozott, hogy két gyerek rendszeresen kötekedett az I. rendű felperessel, megdobálták, csúfolták, ezért több alkalommal rosszul lett.

A pszichés tempó meglassulását a perszakértő is összefüggésbe hozta a baleset után alkalmazott gyógyszerrel, és annak következményeit a fáradékonysághoz és fejfájáshoz hasonlóan megfelelően értékelte is.

Azt viszont egyértelműen leszögezi a perszakvélemény, hogy az I. rendű felperes mentális állapotában rosszabbodás nem következett be, intellektuális színvonala az enyhe fokú mentális retardációnak megfelelő. Ezt támasztja alá, hogy a T Önkormányzat Gyermek és Ifjúsági Pszichiátriai Gondozójában 2000. február 24-én elvégzett felmérés 60-as IQ értéket mutatott, hasonlóan a perszakértő által 2010. szeptember 6-án elvégzett vizsgálatához. Az I. rendű felperes édesapja a szakértői vizsgálat során maga is úgy nyilatkozott, hogy az I. rendű felperes tanulmányi eredménye a baleset előttihez hasonló.

Mérsékelt emlékezetzavara az I. rendű felperesnek ugyan van, a kiegészítő szakértői vélemény szerint azonban ez egyértelműen az enyhe fokú mentális retardációnak megfelelő intellektuális színvonal résztünete. Bár a szakértői vélemény szerint az I. rendű felperes számottevő pszichés hátrányokat nem szenvedett el, azt hangsúlyozza, hogy a baleseti sérülés korábbi tüneteit, életvezetését rontotta. Lényegében hasonló megállapítást tartalmaz dr. Sz.M. peren kívüli szakértői véleménye is, amely szerint a pszichés sérülések következtében az I. rendű felperes a korábbinál sérülékenyebbé válhatott.

Az elsőfokú bíróság a perszakértői véleményben rögzített hátrányokat, és azoknak az egyébként is sérült, több sorsszerű megbetegedésben szenvedő, fiatal életkorú I. rendű felperes életére gyakorolt kihatásait értékelve, a balesetkori ár- és értékviszonyokat, és a más hasonló ügyekben kialakult ítélkezési gyakorlatot is szem előtt tartva helyesen állapította meg az I. rendű felperest ért sérelmek kiegyenlítéséhez szükséges nem vagyoni kártérítés összegét 4.000.000 forintban, amelynek felemelésére, és így az I. rendű felperes fellebbezésének teljesítésére a másodfokú bíróság nem látott lehetőséget.

A perszakértői vélemény egyértelműen rögzíti, hogy bár az I. rendű felperes fáradékonysága, fejfájása indokolhat nagyobb odafigyelést, azonban korábbi

életviteléhez mérten fokozottabb gondozást, felügyeletet nem igényel, állapota rendszeres otthoni ápolást, gondoskodást, állandó szülői felügyeletet és segítséget nem tesz szükségessé. Olyan megállapítást egyébként a peren kívüli szakértői vélemények sem tartalmaznak, hogy a balesettel összefüggésben hozhatóan indokolt állandó felügyelete, illetve gondozása. Erre figyelemmel a másodfokú bíróság is alaptalannak találta a II. rendű felperes keresetpótló kártérítési járadék iránti igényét.

Nem teljesítette a másodfokú bíróság az alperes fellebbezését sem.

A Pp.81.§-ának (2) bekezdése szerint, ha a per kártérítésre irányul vagy egyéb olyan követelés iránt folyik, amelynek összegszerű megállapítása bírói mérlegeléstől függ, az ellenfelet akkor is kötelezni lehet a terhére megállapított marasztalási összegnek megfelelő perköltség megfizetésére, ha a bíróság a követelt összegnél kevesebbet ítélt ugyan meg, de a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan túlzottnak.

Az I. rendű felperes keresetében 8.000.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte az alperes kötelezését, amely összeg az elsőfokú bíróság által megítélt 3.000.000 forintot figyelembe véve nyilvánvalóan eltúlzottnak nem tekinthető. Az elsőfokú bíróság ezért helyesen mellőzte a részleges pernyertesség esetében érvényesülő szabályok {Pp.81.§-ának(1) bekezdése} alkalmazását. Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása valóban tartalmaz olyan megállapítást, hogy az I. rendű felperes 8.000.000 forint összegben meghatározott nem vagyoni kártérítési igényét a bíróság eltúlzottnak találta. Ezzel kapcsolatosan azonban az elsőfokú bíróság mindösszesen azt az álláspontját fejtette ki, hogy a kereset maradéktalan teljesítésére lehetőséget nem lát.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp.253.§-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Mindkét fellebbezés sikertelen volt, azonban a fellebbezésekben vitássá tett értékeket figyelembe véve a Pp.81.§-ának (1) bekezdése alapján a felperesek kötelesek az alperesnek ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget fizetni. Ennek összegét a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§-a (2) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg. A felperesek személyes költségmentességben részesültek, ezért a fellebbezési eljárási illetéket a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.

A felpereseket képviselő pártfogó ügyvéd fellebbezési eljárásban felmerült díjának viseléséről a Pp.87.§-ának (2) bekezdése szerint határozott a másodfokú bíróság.

Pécs, 2012. szeptember 13.

dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. a tanács elnöke, dr. Kutasi Tünde s.k.
előadó bíró, dr. Döme Attila s.k. bíró